

VERSLAG LEERWERKFESTIVAL 16 MEI 2022

➔ Samen bouwen aan een krachtige leerwerkomgeving

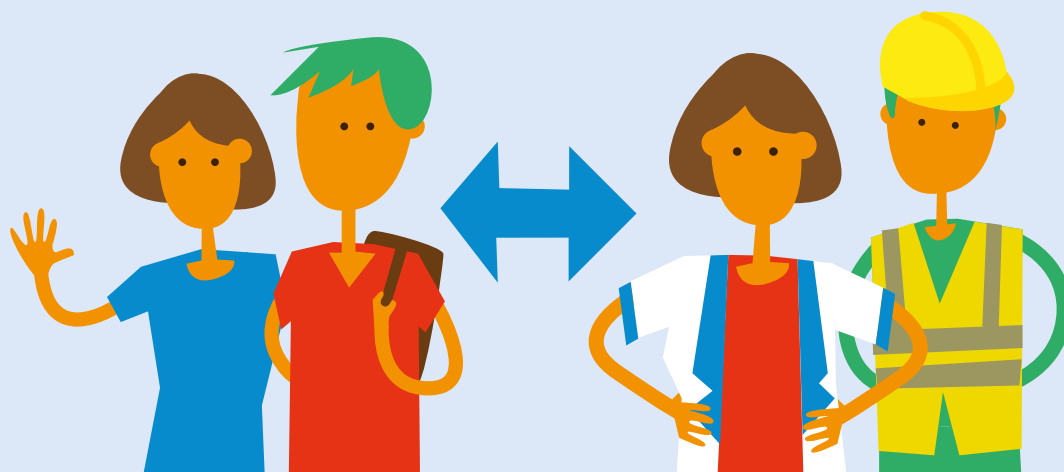

THEMA: AANSLUITING TUSSEN ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT,
BIJeenKOMST IN AMERSFOORT OP MAANDAG 16 MEI

Door een krachtige leerwerkomgeving op te bouwen binnen bedrijven en organisaties ontstaan er duurzame arbeidskansen voor werkzoekenden en werkenden. Dit en andere boeiende thema's passeerden de revue tijdens het Leerwerkfestival.

De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, daar draait het om op deze dag. Een opmerking van een deelnemer tijdens het slot geeft dat mooi weer. "Ik zat in een workshop om tafel met een aantal mensen met verschillende invalshoeken. Dan steek je echt iets van elkaar op en kom je tot andere inzichten. Door alle kennis te combineren kom je tot iets beters voor de mensen om wie het gaat."

Zowel de arbeidsmarktregio's als het onderwijsveld zijn goed vertegenwoordigd. Het is volle bak met ruim 140 deelnemers. Zij zijn vanuit alle windstreken afgereisd naar het sfeervolle Mariënhof in Amersfoort, oorspronkelijk een Middeleeuws klooster. De deelnemers krijgen een afwisselend programma met onder andere een presentatie over de krachtige leeromgeving, workshops en een korte theatervoorstelling. De organisatie is in handen van de Programmaraad, in samenwerking met SBB, Kennispunt LLO, Landelijk Team Leerwerkloketten en de ministeries van SZW en OCW.

Krachtige leerwerkomgeving

“Het zou eigenlijk iedereen moeten lukken om te bouwen aan een krachtige leerwerkomgeving”, zegt dagvoorzitter Pearl Hartgers van de Programmaraad tijdens haar openingspraatje in het plenaire ochtenddeel. Met deze woorden introduceert ze keynote spreker Jos Sanders, lector Leren tijdens de Beroepsloopbaan bij de HAN University of Applied Sciences in Arnhem en Nijmegen.

Hij deed in het kader van het project House of Skills onderzoek naar hoe een werkomgeving kan worden omgevormd tot een krachtige leerwerkomgeving. Dat deed hij samen met onder meer zijn collega Jose Cuperus, die ook aanwezig is. Hun onderzoek leverde dertien ontwerpprincipes op voor het creëren van zo'n leerwerkomgeving.

TIPS & TRICKS

- Combineer alle kennis over leren en werken die binnen de regio beschikbaar is. Daarmee kom je tot iets beters voor de mensen om wie het gaat.
- Stel skills van werkenden en werkzoekenden centraal. Zo kan wat worden gedaan aan de personeelskrapte in sectoren.
- Maak zichtbaar dat mensen vooral leren op het werk, krijg hierop de regie en zorg voor erkenning. Dat is op allerlei manieren mogelijk in een krachtige leerwerkomgeving.
- Kijk bij re-integratie naar de juiste skills in huidig én toekomstig werk. Want terugkeer in het oude beroep is niet altijd de meest duurzame oplossing.
- Vraag jezelf af: hoe krijgen wij voor elkaar dat mensen gemotiveerd blijven om door te leren na school? Daaraan dragen zowel het opdoen van positieve leerervaringen als de combinatie van werk en opleiden sterk bij.
- Besteedt niet alleen aandacht aan reflectie door mensen die leren, maar ook door de professionals die de begeleiding op de werkplek verzorgen. In de ontwerpprincipes voor een krachtige leerwerkomgeving is dit een belangrijk element.
- Formuleer niet alleen een visie op de krachtige leerwerkomgeving maar bouw ook een methodiek op. Door die aan de ontwerpprincipes te koppelen, zorg je voor een concrete vertaling van de visie in de methodiek.
- Maak de verbinding tussen onderwijs en werkdomein niet ingewikkelder dan nodig is. Hiermee kan vaak op vrij simpele manier worden gestart.
- Breng eerst alle relevante partijen samen en zet daarna de systemen om mensen heen goed in elkaar.
- Maak goede afspraken over de inbreng van mensen binnen de samenwerking. Let erop dat zij niet alleen meedoen vanuit sociale wenselijkheid en eigenlijk weinig tijd hebben.
- En last but not least: kijk goed naar wie je voor je hebt. Leer bijvoorbeeld jongeren echt persoonlijk kennen, zodat je hen op een betere manier kunt begeleiden. Dat kan onder meer door 'small talk' en vragen hoe het gaat.

Skills centraal

Sanders hekelt de focus op diploma's als ordenend principe, omdat dit veel noodzakelijke arbeidsmarkttransacties hindert. Hij breekt een lans voor het centraal stellen van skills van werkenden en werkzoekenden. "Met de juiste skills kunnen problemen in bijvoorbeeld de bouw en ICT worden opgelost."

Dat vraagt om een krachtige leerwerkomgeving maar het is wel een proces van lange adem. Sanders legt de koppeling met leven lang ontwikkelen. "Mensen leren vooral op het werk en veel minder tijdens een cursus, opleiding of training. Het is belangrijk om dat zichtbaar te maken, er regie op te krijgen en voor erkenning te zorgen. Dat is op allerlei manieren mogelijk."

Hij presenteert een definitie van duurzame inzetbaarheid in combinatie met leven lang ontwikkelen (zie kader). "Het gaat om waarde toevoegen aan je set van skills. Wat je doet in werk maar ook bij andere bezigheden zoals vrijwilligerswerk, kan waarde toevoegen." Sanders pikt het element 'huidig én toekomstig werk' eruit. "Toekomstig is heel belangrijk. Dat is in re-integratie weinig terug te zien. Vaak wordt gestreefd naar een zo snel mogelijke terugkeer in het oude beroep, maar dat hoeft niet de meest duurzame oplossing te zijn."

Het tweede deel van de definitie is zo mogelijk nog belangrijker voor een krachtige leerwerkomgeving, voegt de HAN-lector eraan toe. "Hoe krijg je voor elkaar dat mensen gemotiveerd blijven om door te leren na school? Daaraan dragen zowel het opdoen van positieve leerervaringen als de combinatie van werk en opleiden sterk bij."

"MENSEN LEREN VOORAL OP HET WERK. HET IS BELANGRIJK OM DAT ZICHTBAAR TE MAKEN, ER REGIE OP TE KRIJGEN EN VOOR ERKENNING TE ZORGEN."

DEFINITIE DUURZAME INZETBAARHEID EN LEVEN LANG ONTWIKKELEN

Doorlopend over realiseerbare mogelijkheden en voorwaarden beschikken om in huidig én toekomstig werk met behoud van gezondheid te functioneren.

Dit impliceert een werkcontext die hen hiertoe in staat stelt, evenals de motivatie en attitude om mogelijkheden te benutten.

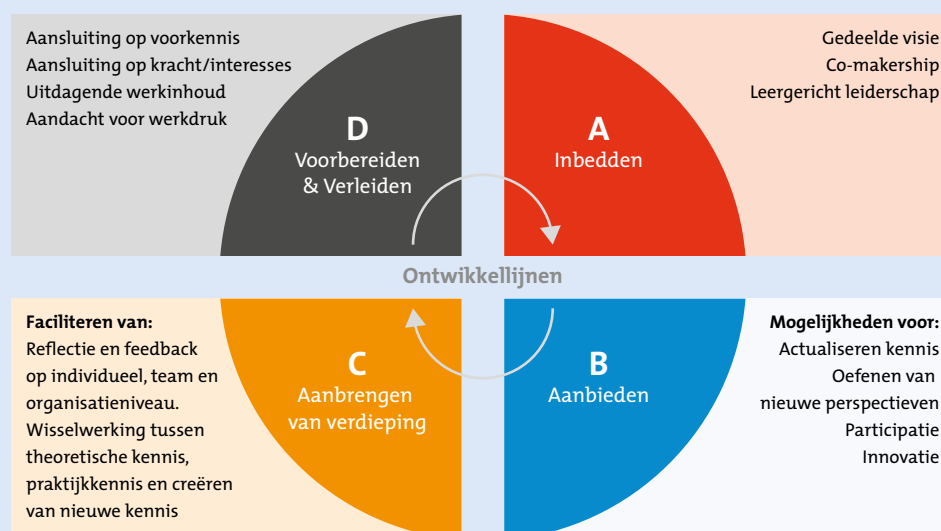
Werkplekieren in relatie tot beroepsonderwijs gebeurt volgens Sanders nu nog beperkt. In de praktijk verloopt praktijkieren meestal nogal chaotisch; een duidelijke regie ontbreekt. Zo is er weinig aandacht voor reflectie door de professionals die begeleiding op de werkplek verzorgen. Met de ontwerpprincipes wordt dat ondervangen. Sanders licht er vier uit die met name interessant zijn voor de aanwezigen (zie kader).

“HET KOMT GEREGELD VOOR DAT MENSEN MEEDOEN AAN DE SAMENWERKING VANUIT SOCIALE WENSELIJKHEID, MAAR DAT ZE DAARVOOR WEINIG TIJD HEBBEN.”

4 ONTWERPPRINCIPES ERUIT GELICHT

1. Ontwerp in co-makership een visie op LLO
2. Organiseer mogelijkheden in werk om samen te leren
3. Faciliteer reflectie en feedback op individueel, team en organisatie
4. Vertrekken vanuit kracht/persoonlijke interesse van medewerkers/cliënt/leerling?

Model voor een krachtige leer werkomgeving

Bron: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN)

Stoelen aan de kant

En dan worden de stoelen aan de kant gezet en gaan de deelnemers met deze ontwerpprincipes aan de slag aan de hand van de vraag: waar staat je eigen regio? Het levert telkens veel zessen en zevens op, maar ook uitschieters naar boven en beneden. Zo is er bij het eerste principe van 'co-makership' geen 10 maar wel een keer 9,5. Met dat cijfer komt Eric van der Westeralaken (regio Rijnmond). "Wij zitten met vier partijen om tafel en met elkaar hebben we steeds meer lol gekregen in de samenwerking."

Hij benadrukt dat het bij het organiseren van het leren op de werkplek niet alleen om het creëren van een visie gaat. "Je moet ook een methodiek opbouwen." Hang die op aan de ontwerpprincipes, voegt Cuperus eraan toe. "Daarmee zorg je voor een concrete vertaling van de visie in de methodiek. Dat biedt handelingsperspectief."

"ALTIJD KIJKEN NAAR WAT WEL KAN."

Een aanwezige vanuit het onderwijs, merkt op: "Wij hebben geen goed beeld bij het plaatsen van mensen. Daarom hebben we hiervoor net iemand aangenomen." Cuperus heeft het over twee stappen. "Een mooie eerste stap is om de partijen die met lerenden werken, samen te brengen. De stap daarna is om de systemen om hen heen goed in elkaar te zetten. Anders ligt uitval op de loer." Gitte Nagel (UTC Job Academie en Stichting BOOR) benadrukt dat jongeren centraal moeten staan. "Luister echt naar hen. Wat hebben ze nodig?"

Cuperus raadt aan om goede afspraken te maken over de inbreng van mensen binnen de samenwerking. Het komt geregeld voor dat zij meedoen vanwege sociale wenselijkheid, maar dat wat ze moeten doen best complex is en ze daarvoor weinig tijd hebben. "We willen allemaal maar lukt het ook gezamenlijk?" Zij noemt tot slot nog de praktijkverklaring. "Het traject hiervoor is een voorbeeld van een krachtige leerwerk omgeving. De vraag is wel: wat is de waarde van de praktijkverklaring voor de arbeidsmarkt?"

"EEN LEERWERKTRAJECT BIJDT EEN BETER PERSPECTIEF OP EEN BAAN."

Persoonlijk kennen

Het verdere programma bestaat uit twee rondes met zeven workshops over praktijkleren, jeugdwerkloosheid en leven lang ontwikkelen. Aan de hand van de ervaringen in regio's worden thema's belicht als een stevige start op de arbeidsmarkt met het mbo-certificaat, de oriëntatiefase als springplank naar een nieuwe baan en hoe partijen samen meer impact kunnen hebben.

Tussendoor verzorgen Dion en Gift van de Almeerse jongerentheatergroep SubSub een indrukwekkend optreden. Zij spelen een scene uit de voorstelling ONT-MOET. Met als prikkelend uitgangspunt: niets moeten, geeft dat rust of onrust en op wat voor manier? Het duo laat met ironie zien dat er geen duidelijk antwoord is op deze vraag die in coronatijd uiterst actueel is geworden.

In het gesprek achteraf geven Dion en Gift deze tip aan de aanwezigen. "Kijk goed naar wie je voor je hebt. Leer jongeren echt persoonlijk kennen, zodat je hen op een betere manier kunt begeleiden. Dat kan bijvoorbeeld door oprechte belangstelling, small talk en vragen hoe het gaat."

Tot slot

Nuttig, interessant, waardevol en veel opgestoken. Dat is het gemeenschappelijke gevoel bij de afronding van het festival. Een medewerker van de gemeente Amersfoort deelt nog een inzicht dat hij heeft opgedaan. "Het leggen van de verbinding tussen onderwijs en werk kan veel simpeler dan we zelf dachten. We hadden het idee dat we hiervoor grote plannen moeten maken, maar eigenlijk kun je op een relatief eenvoudige manier starten. Dat is fijn om te constateren." En op de vraag van Pearl Hartgers wat hij nu als eerste wil doen, is het antwoord. "Ik ga aan mijn collega's uitleggen dat het veel simpeler kan. We kunnen snel stappen gaan maken."

**"HET BEGIN VAN HET OPZETTEN VAN
SAMENWERKING HEEFT TIJD NODIG EN DAT MAG OOK,
MAAR DE TREIN MOET WEL BLIJVEN RIJDEN."**

Meer informatie

- Themapagina aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt (website Samen voor de Klant)
- Themapagina jeugdwerkloosheid
- Themapagina praktijkleren in het mbo
- Onderzoek HAN naar krachtige leerwerk omgeving